

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผู้นำท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้งในชุมชนชนบท
ชื่อผู้เขียน นายวรเชษฐ หน่อคำ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ธีสุวรรณ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาความขัดแย้งในชุมชนชนบทและศึกษากลไกและวิธีการที่ผู้นำท้องถิ่นใช้จัดการกับความขัดแย้ง การศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุยสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์แยกแยะบรรยายอย่างเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่มในชุมชน ผู้อาวุโส พระสงฆ์ และ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งในชุมชนมีทั้งความขัดแย้งรุนแรงชัดเจนและความขัดแย้งที่ไม่รุนแรงชัดเจน ตัวอย่างของความขัดแย้งที่ชัดเจนรุนแรง ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวและเครือญาติ มีสาเหตุมาจากการติดสิ่งเสพติดของสมาชิกบางคน การเล่นการพนัน การแบ่งปันมรดกของครอบครัวไม่เท่ากัน ความขัดแย้งของสมาชิกกลุ่มองค์กรในชุมชน ได้แก่ การแย่งชิงน้ำเพื่อทำการเกษตร สัตว์เลี้ยงไปทำลายพื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน การพูดกล่าวร้ายหมิ่นประมาทกัน และเรื่องการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก รุกป่าที่ดินของผู้อื่น ความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองกรณี การแย่งชิงกันดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและเรื่องของผู้ใหญ่บ้านไม่ทำหน้าที่ ผู้นำที่ดีชอบเอาใจเปรียบกับชาวบ้านที่ไม่ใช่หมู่พวกของตนเอง ความขัดแย้งในเรื่องของทรัพยากร เช่น มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน มีการลักลอบตัดไม้ไปขาย สมาชิกในชุมชนใช้สารเคมีในการเกษตรไม่ระมัดระวังเอาไปทิ้งและล้างภาชนะในถังน้ำของหมู่บ้าน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มชาวบ้านกับพระสงฆ์และมรรคทายกในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของวัด ความขัดแย้งเรื่องของการศึกษาในชุมชนพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กเล็กในหมู่บ้านไม่พอใจที่ผู้นำหมู่บ้าน

ไม่จัดตั้งศูนย์อบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก สมาชิกในครอบครัวได้รับโอกาสในการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน และความขัดแย้งระหว่างสมาชิกชุมชนกับทางการ เช่น กรณีองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เวนคืนเอาที่ดินทำกินของชาวบ้านเพื่อปลูกป่า อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ประกาศเก็บธรรมเนียมค่าผ่านทางบุคคลและยานพาหนะที่ใช้เส้นทางผ่านอุทยานฯ และกรณีที่บ้านเจรจาเรียกร้องให้ทางการประกันราคาหอมแดงในฤดูกาล แต่อย่างไรก็ตามยังมีความขัดแย้งที่ชุมชนไม่ได้รับรู้ เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่ไม่รุนแรงนักไม่แสดงออกให้ปรากฏเห็นชัดเจนโดยเกิดขึ้นในชุมชนเป็นปกติ

การจัดการกับความขัดแย้ง ผู้นำท้องถิ่นใช้การป้องกันความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้น การควบคุมกับความขัดแย้ง และการระงับแก้ไขคลี่คลายความขัดแย้ง โดยใช้มิติแห่งอำนาจเป็นกลไกในชุมชน เช่น สถาบันครอบครัวเครือญาติ สถาบันวัด สถาบันกลุ่มองค์กร สถาบันการเมืองการปกครอง ประเพณีความเชื่อ กฎเกณฑ์ทางสังคม ระเบียบข้อบังคับชุมชน เพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สำหรับวิธีการจัดการผู้นำท้องถิ่นใช้วิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน การอบรมสั่งสอนของผู้อาวุโสของครอบครัว ใช้การประชุม การปรึกษาหารือ ฝึกอบรมให้ความรู้ จัดประชาคมหมู่บ้าน ทำประชาพิจารณ์ การไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง

Thesis Title	Local Leaders and Conflict Management in Rural Communities	
Author	Mr. Worachet Horkum	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee		
	Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuan	Chairman
	Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang	Member
	Assoc.Prof.Dr.Anurak Phunyanuwat	Member

Abstract

This thesis probed the problem of conflicts in a rural community and mechanisms and methods community leaders adopted in coping with those conflicts. Data were collected via field questioning and conversations, participant observations, and in-depth interviews. Subsequently, collected data were cross-checked, classified, analyzed, and synthesized. Key informants comprised community leaders, a village head, community groups members, the elderly people, monks, and government officials working in the community.

Findings were as follows:

Conflicts discovered and identified were both of obviously serious and not obviously serious nature. Those of the former type, for example, were disputes among family members and relatives. They were caused by some of them being addicted to narcotic substances, gambling, and unequal shares of allotted family legacy. Conflicts among community organization member resulted from the fight over water for agricultural purposes, one's domesticated animals inflicting damages to others' agricultural land and crops, verbal abused directed at one another, and the preparation of cultivable and trespassing others, etc. Politically motivated conflicts were the consequence of competition over the village leadership position and the village head not serving as a good leader but exploiting those villagers who were not under his patronage. Natural resources-based conflicts were also identified. They resulted from some villagers' efforts to expand their cultivable land through forest destruction, illegal timber cutting, certain villagers carelessly and irresponsibly using agricultural chemicals, e.g., dumping them into or washing their containers in village streams,

etc. Villagers in general and temple monks, committee members fought over the issue of temple interests. Education also brought about certain conflicts. Parents of preschool children were dissatisfied community/village leaders had not made efforts to establish a preschool children's car center. Moreover, family members did not enjoy equal educational opportunities. Conflicts between villagers and government authorities were also identified. For example, the Forest Industry Organization, exercising its public domain authority, appropriated villagers' cultivable land for forestation and/or reforestation. Its action inevitably led to conflicts. Doi Inthanont National Park imposed trespassing fees on people and vehicles Using routes within the Park area. Lastly, villagers staged protests demanding that the authorities up with seasonal agricultural produce, for example onion, prices guarantee schemes. These and other events led to conflicts of some sorts. However, other conflicts did exist but were unknown to general community members. They were interpersonal conflicts which were not serious, normally occurred, and did not manifest themselves to the public.

As regards conflict resolution community leaders adopted prevention, control, and settlement measures using vested authority as practical mechanisms. They resorted to family and kinship institutions, community temple and organizations, political and government institutions, traditions and beliefs, social and community rules and regulations, etc. in coping with manifested conflicts. In implementing such mechanisms and means, community leaders managed to build interpersonal relationships among community members, exploit family elderly members' teachings, formal and informal meetings and discussions, training sessions, village civil community creating activities, public hearings, negotiations, bargaining directed at compromises, and the like.